

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-36>

УДК 64.069.8:061.5

ФАКТОРНИЙ АНАЛІЗ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ВИРОБНИЦТВА ТОРГОВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

FACTORY ANALYSIS OF THE PROFITABILITY OF TRADING ENTERPRISES

Кошельок Галина Володимирівна

доктор економічних наук, доцент,
Одеський національний економічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0331-0592>

Міндова Олена Ігорівна

кандидат економічних наук, старший викладач,
Одеський національний економічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4191-1375>

Чернишова Людмила Вікторівна

кандидат економічних наук, доцент,
Одеський національний економічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3213-6589>

Koshelok Halyna, Mindova Olena, Chernyshova Lyudmila
Odessa National Economic University

ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

У статті розглянуто роль і значення рентабельності для оцінки діяльності підприємства. Доведено, що показники рентабельності вимірюють доходність підприємства з різних позицій та можуть бути згруповані відповідно до інтересів учасників економічного процесу. Особлива увага приділена актуальним питанням факторного аналізу рентабельності виробництва торговельних підприємств. Визначено основні етапи проведення аналізу рентабельності, побудована детермінована факторна мультиплікативна модель рентабельності виробництва підприємства, яка відображає залежність операційного прибутку від основних засобів і оборотних коштів. Запропоновано використання методу ланцюгових підстановок щодо виявлення впливу факторів на результативний показник. Визначено резерви зростання прибутку від операційної діяльності підприємства.

Ключові слова: факторний аналіз, фактори, резерви, прибуток, рентабельність, спосіб ланцюгових підстановок, основні засоби, оборотні кошти.

To assess the financial and economic activity of enterprises, the efficiency of production of all products, it is not enough to use only profit indicators. The amount of profit shows the absolute effect of the company's activity without taking into account the use of resources, and the profitability characterizes the measure of this efficiency, gives an opportunity to more fully evaluate the final results of the company's activity. The article examines the role and significance of profitability for the assessment of enterprise activity. It has been proven that profitability indicators measure the profitability of the enterprise from different positions and can be grouped according to the interests of the participants in the economic process. Particular attention is paid to the topical issue of the factor analysis of the profitability of the production of trade enterprises. The main stages of the profitability analysis are defined, which include five stages. When calculating profitability indicators, such profit should be used, which is the result of expenses or the use of funds, since profitability characterizes their effectiveness, using relative profitability as a criterion. When determining the indicator of profitability of production, which characterizes the relative profitability of the means of production, it is advisable to use the operating profit in the numerator of this indicator, since it is the final result of their use. In the process of analysis, special attention is paid to the factors that affect the change in the level of profitability of the company's production. Factor analysis helps determine the impact of factors on the profitability of equity capital. In the research process, a deterministic factor multiplicative model of the company's production profitability was built, which reflects the dependence of operating profit on fixed assets and working capital. It is proposed to use the method of chain substitutions to identify the influence of factors on the performance indicator. Reserves for the growth of profit from the company's operational activities have been determined. Such reserves

of profit growth from operating activities have become: growth in the volume of product sales, increase in return on capital and turnover of working capital. The results of the research are of practical importance and can be used in the activities of a trading company.

Keywords: factor analysis, factors, reserves, profit, profitability, method of chain substitutions, fixed assets, working capital.

Постановка проблеми. Одним із найважливіших показників прибуткової діяльності підприємства є показники рентабельності. Як відомо, прибуток – абсолютний показник діяльності підприємства, який мало придатний для просторово-часових зіставлень. Тому в аналітиці прийнято зіставляти його з різними базами, отримуючи показники рентабельності. Показники рентабельності є відносними характеристиками фінансових результатів і ефективності діяльності підприємства. Підтримка необхідного рівня рентабельності є об'єктивною закономірністю нормального функціонування підприємства в умовах ринкової економіки, тому важливо знати рівень рентабельності як окремого підприємства, так і рівень рентабельності в цілому в Україні. Наприклад, рівень рентабельності всієї діяльності підприємств України у 2021 році склав 10,1%, що вище рівня рентабельності підприємств роздрібної торгівлі (8%), але нижче рівня рентабельності підприємств оптової торгівлі (16,3%) за цей період.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у розробку методів факторного аналізу рентабельності зроблено вченими А. С. Абрамовою та В. І. Антонюк, які розглядають методичні підходи до проведення факторного аналізу рентабельності підприємств [1]; А. В. Боднарчук пропонує удосконалення комплексного економічного аналізу власного капіталу, яке забезпечить системний підхід щодо аналізу фінансової стійкості підприємства та підвищить ефективність формування та використання власного капіталу [2]; О. Б. Василик досліджує факторний аналіз власного капіталу ПАТ «Укрнафта» в докризовий і кризовий періоди [3]; О. С. Іванілов, А. Ю. Перетяцько, І. І. Божидай [4] пропонують проведення аналізу рентабельності Укрзалізниці та визначення напрямів змін її фінансового стану на основі факторної моделі фірми Дюпон; Г. В. Кошельок і В. С. Малишко пропонують проведення факторного аналізу рентабельності власного капіталу за допомогою методу виявлення ізольованого впливу факторів [5]; О. М. Семенова та І. В. Серєда визначають резерви підвищення рентабельності підприємства, які можна виявити за

допомогою факторних моделей оцінки кількісного впливу факторів на цей показник, що ґрунтуються на базі ланцюгових підстановок і прийомів детермінованого моделювання [6]; О. Г. Янковий і Ю. А. Чернецька розглядають синергетичний ефект факторів рентабельності власного капіталу на прикладі чотирьохфакторної моделі [7]; Г. І. Рзаєв і Д. О. Драгочинська розглядають показники рентабельності як аналітичні ознаки прояву ризику за умов невизначеності [8].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Досі при проведенні аналізу рентабельності основна увага дослідників приділяється факторному аналізу рентабельності власного капіталу, однак, на думку авторів, проведення такого аналізу не завжди є виправданим, тому що підприємство за різні періоди часу може мати різні фінансові результати (чистий прибуток або чистий збиток), які покладені в основу розрахунків. Недостатньо уваги також приділено факторному аналізу інших видів рентабельності.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета даної статті полягає в удосконаленні методики проведення факторного аналізу рентабельності виробництва торговельного підприємства та визначення резервів її зростання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Оцінка діяльності підприємства за допомогою прибутку не є повною. Прибуток підприємства як відомо, це абсолютний показник діяльності підприємства, адже фінансовий результат у декількох підприємствах може бути однаковий, але ресурсна база отримання цього прибутку різна. Тому виникає необхідність визначати не тільки результативність, але й ефективність. Рентабельність є відносним показником прибутковості, який характеризує рентабельну роботу підприємства, виміряну в коефіцієнтах або у відсотках витрат коштів чи капіталу, та показує частку прибутку в кожній грошовій одиниці витрат або капіталу.

Рентабельна робота підприємства дає можливість накопичувати фінансові ресурси, забезпечувати інтереси інвесторів та конкурувати з іншими підприємствами, тобто про-

тягом певного періоду кошти компенсують понесені витрати. Протилежний показник рентабельності – збитковість, коли кошти не компенсують понесені витрати.

Для розрахунку рівня рентабельності використовують різні види прибутку: валовий, операційний, від звичайної діяльності, чистий, прибуток від реалізації продукції.

Основними показниками рентабельності, що характеризують відносну прибутковість, виміряну у відсотках витрат коштів, є: рентабельність окремих видів продукції та рентабельність реалізованої продукції. Перший показник визначається як відношення різниці між ціною та повною собівартістю виробу до його повної собівартості, а другий – як відношення валового прибутку до собівартості реалізованої продукції, оскільки вона є результатом витрат, включених до її складу. Слід зазначити, що відповідно до П(С)БО 3 під «собівартістю реалізованої продукції» розуміють виробничу собівартість реалізованої продукції. Тому показником, який найбільш об'єктивно оцінить рентабельність реалізованої продукції, є відношення прибутку від реалізації продукції до суми собівартості реалізованої продукції, адміністративних витрат і витрат на збут, тобто повної собівартості. Прибуток від реалізації продукції розраховується як різниця між чистим доходом (виручкою) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) і повною собівартістю реалізованої продукції.

Розраховуючи показники рентабельності, слід використовувати такий прибуток, який є результатом витрат або застосування коштів, оскільки рентабельність характеризує їх ефективність, використовуючи як критерій відносну прибутковість. Наприклад, для власників підприємства базовою, результативною характеристикою є чистий прибуток підприємства. Саме він є цільовим показником діяльності та індикатором успішності підприємства.

При визначенні показника рентабельності виробництва, що характеризує відносну прибутковість виробничих засобів, доцільно в чисельнику цього показника використовувати операційний прибуток, оскільки він є кінцевим результатом їх застосування. Тим часом багато авторів при його розрахунку використовують валовий або чистий прибуток. Тобто при розрахунку рентабельності виробництва варто брати прибуток від операційної діяльності підприємства.

При розрахунку рентабельності активів підприємства варто брати до уваги прибуток від звичайної діяльності, тобто прибуток, що

відображає ефективність використання всіх активів підприємства, а при розрахунку рентабельності власного капіталу, інвестицій – чистий прибуток, що залишається у розпорядженні підприємства.

Варто зазначити, що показники рентабельності виміряють доходність підприємства з різних позицій та можуть бути згруповані відповідно до інтересів учасників економічного процесу, ринкового обміну (власників, інвесторів, кредиторів, підприємства), тобто залежно від потреби зовнішньої або внутрішньої.

Заслугове увагу об'єднання показників у кілька груп [9, с. 337]:

- показники, що характеризують рентабельність (окупність) витрат виробництва й інвестиційних проєктів;

- показники, що характеризують рентабельність продажів;

- показники, що характеризують прибутковість капіталу та його складових.

У роботі [10] запропоновано об'єднувати показники у такі групи:

- ті, що характеризують складові рентабельності капіталу;

- ті, що характеризують складові рентабельності активів;

- ті, що характеризують інвестиції та рентабельності витрат;

- ті, що характеризують рентабельність реалізації.

Виходячи з цього, основні показники рентабельності можуть бути згруповані в такі групи:

- витратні показники рентабельності – характеризують доходність понесених витрат (виробничих, комерційних, інвестиційних тощо) у процесі діяльності;

- ресурсні показники рентабельності – визначають доходність ресурсів або капіталу підприємства (власного, залученого, основного, оборотного тощо);

- доходні показники рентабельності – характеризують ефективність комерційної діяльності та відображають суму прибутку, яку отримує підприємство з кожної гривні продажу.

При проведенні аналізу рентабельності можна виділити декілька етапів його проведення (рис. 1).

Аналіз розпочинається з наявності інформаційної бази, яка повинна бути повною та достовірною. На другому етапі важливо визначитися з показниками рентабельності, що необхідні для проведення аналізу. Аналіз рівня рентабельності здійснюється порівнянням даних звітного періоду з плановими даними або даними попереднього періоду,

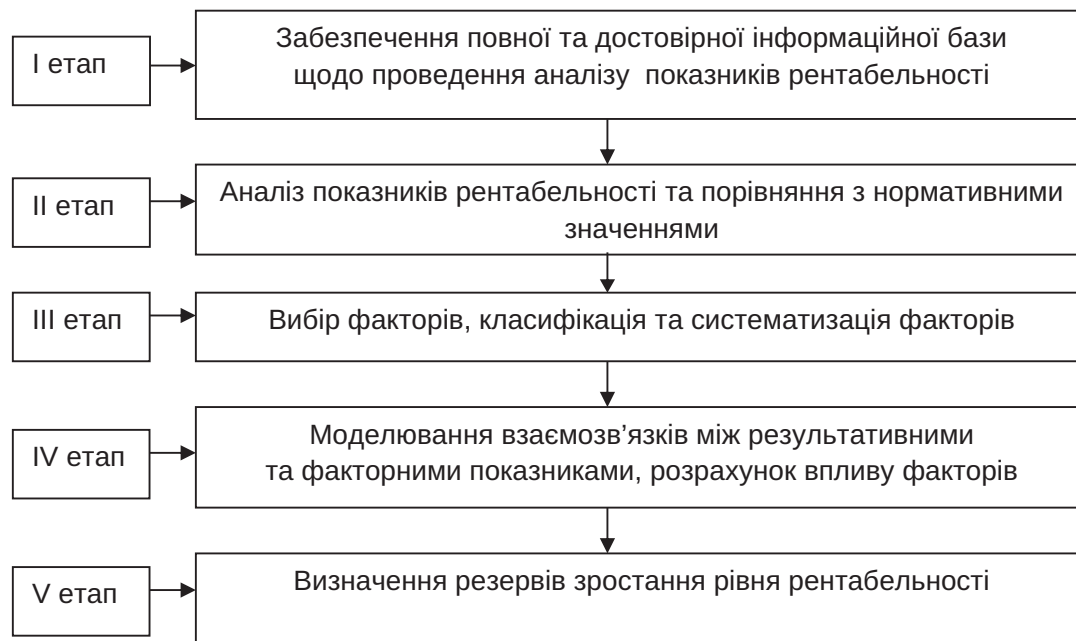

Рис. 1. Основні етапи проведення аналізу рентабельності

Джерело: складено авторами

внаслідок чого виявляються відхилення та визначається вплив окремих факторів на зміну рівня рентабельності.

Оцінка рентабельності – одна з рис аспектів аналізу, у якому задаються загальноприйняті всім нормативи значень показників. При цьому можуть використовуватися галузеві нормативи чи середньогалузеві показники рентабельності. Але набагато надійніше кожному підприємству самостійно встановити оптимальні норми прибутку.

Наступним етапом є моделювання взаємозв'язків між результативними та факторними показниками та розрахунок впливу факторів на зміну показників рентабельності.

Вплив факторів на зміну рівня рентабельності розраховується прийомом ланцюгових підстановок, методом виявлення ізольованого впливу факторів, інтегральним методом. На останньому етапі визначаються резерви зростання рентабельності та розробляються пропозиції, що підвищують рівень рентабельності.

Узагальнюючим показником діяльності підприємства є рентабельність власного капіталу, яка розраховується як відношення чистого прибутку до середньої вартості власного капіталу. Але підприємства в різні періоди часу можуть мати чистий прибуток або чистий збиток, а також від'ємний показник власного капіталу. Проведення факторного аналізу за такими даними не має сенсу, тому що результативний показник має різну направленість.

Вирішити дану проблему допомагає рентабельність виробництва.

Для торговельного підприємства пропонуємо рентабельність виробництва розраховувати як відношення прибутку від операційної діяльності до середньорічної вартості основних засобів і матеріальних оборотних засобів.

Методологія факторного аналізу передбачає розкладення вихідної формули показника за всіма якісними характеристиками інтенсифікації виробництва та підвищення ефективності господарської діяльності, що формують рівень рентабельності.

Факторна мультиплікативна модель рівня рентабельності виробництва може мати такий вигляд:

$$P_v = \frac{ПО}{СВОЗ + СВОК} \cdot 100 = \frac{\frac{ПО}{ЧД}}{\frac{СВОЗ}{ЧД} + \frac{СВОК}{ЧД}} \cdot 100 = \frac{Прп}{Кф + Кз} \cdot 100, (1)$$

де $ПО$ – прибуток від операційною діяльності;

$СВОЗ$ – середньорічна вартість основних засобів і нематеріальних активів;

$СВОК$ – середньорічна вартість матеріальних оборотних коштів;

$\frac{ПО}{ЧД}$ – прибуток на 1 грн. реалізованої продукції (Ппр);

$\frac{СВОЗ}{ЧД}$ – коефіцієнт фондомісткості продукції (Кф);

$\frac{СВОК}{ЧД}$ – коефіцієнт закріплення оборотних коштів (Кз).

Чим вище прибутковість продукції; вище фондовіддача і оборотність оборотних коштів; нижче витрати на 1 грн. продукції та питома вага витрат за економічними елементами (засоби праці, матеріали, праця), тим вище рівень рентабельності виробництва. Кількісна оцінка впливу окремих факторів на рівень рентабельності виробництва визначається методом ланцюгових підстановок або інтегральним методом оцінки факторних впливів. Ми зупинимосся на методі ланцюгових підстановок (табл. 1).

За даними таблиці визначимо зростання або зниження рівня рентабельності виробництва: $\Delta P_B = P_{B1} - P_{B0} = 0,77 - 10,98 = -10,21$ в.п.

За допомогою методу ланцюгових підстановок розрахуємо вплив основних факторів на зміну рентабельності виробництва.

Спочатку розрахуємо умовні рівні рентабельності виробництва.

$$P_{ВУМ1} = \frac{Прп_1}{Кф_0 + Кз_0} \cdot 100 \text{ умовний рівень рентабельності виробництва 1;}$$

рентабельності виробництва 1;

$$P_{ВУМ2} = \frac{Прп_1}{Кф_{1_1} + Кз_0} \cdot 100 \text{ умовний рівень рентабельності виробництва 2.}$$

рентабельності виробництва 2.

$$P_{ВУМ1} = p. 8 \text{ гр. 2 / (ряд. 6 гр. 1 + ряд 7 гр. 1)} * 100;$$

$$P_{ВУМ1} = 0,002 / (0,181 + 0,074) * 100 = 0,78 \%;$$

$$P_{ВУМ2} = p. 8 \text{ гр. 2 / (ряд 6 гр. 2 + ряд 7 гр.1)} * 100;$$

$$P_{ВУМ2} = 0,002 / (0,225 + 0,074) * 100 = 0,67 \%.$$

Вплив зміни частки прибутку на 1 грн. чистого доходу від реалізації продукції:

Таблиця 1

**Факторний аналіз рівня рентабельності виробництва
ТОВ «Сільпо Фуд» за 2019–2020 рр.**

№ з/п	Показники	Розрахунок показника	2019	2020	Зміна за рік (+,-)
1.	Прибуток від операційної діяльності, тис. грн.	Ф. 2 р. 2190	1 748 125	153 528	-1 594 597
2.	Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг, тис. грн.	Ф. 2 р. 2000	62 446 681	64 402 634	1 955 953
3.	Середньорічна вартість основних засобів і нематеріальних активів, тис. грн.	Ф. 1 р. 1010	11301763	14506064	3 204 301
4.	Середньорічна вартість матеріальних оборотних коштів, тис. грн.	Ф. 1 р. 1100	4624700,5	5424082	799 382
5.	Середньорічна вартість виробничих фондів, тис. грн.	п. 3 + 4	15926463,5	19930146	4 003 683
6.	Коефіцієнт фондомісткості продукції, грн.	р. 3/2	0,181	0,225	0,044
7.	Коефіцієнт закріплення оборотних коштів, грн.	р. 4/2	0,074	0,084	0,010
8.	Прибуток на 1 грн. реалізованої продукції, грн.	р. 1/2	0,028	0,002	- 0,026
9.	Рівень рентабельності виробництва, %	р. 1/5	10,98	0,77	- 10,21

Джерело: розраховано та складено за даними фінансової звітності

$$\Delta P_{V(\text{Прп})} = \frac{\text{Прп}_1}{\text{Кф}_0 + \text{Кз}_0} \cdot 100 - \frac{\text{Прп}_0}{\text{Кф}_0 + \text{Кз}_0} \cdot 100;$$

$$\Delta P_{V(\text{Прп})} = P_{\text{Вум1}} - P_{\text{В0}} = 0,93 - 10,98 = -10,05 \text{ в.п.}$$

2. Вплив зміни фондомісткості або фондовіддачі основних засобів і нематеріальних активів:

$$\Delta P_{V(\text{Кф})} = \frac{\text{Прп}_1}{\text{Кф}_1 + \text{Кз}_0} \cdot 100 - \frac{\text{Прп}_1}{\text{Кф}_0 + \text{Кз}_0} \cdot 100;$$

$$\Delta P_{V(\text{Кф})} = P_{\text{Вум2}} - P_{\text{Вум1}} = 0,8 - 0,93 = -0,13 \text{ в.п.}$$

3. Вплив зміни коефіцієнта закріплення матеріальних оборотних коштів, тобто зміна обігу матеріальних оборотних коштів:

$$\Delta P_{V(\text{Кз})} = \frac{\text{Прп}_1}{\text{Кф}_1 + \text{Кз}_1} \cdot 100 - \frac{\text{Прп}_1}{\text{Кф}_1 + \text{Кз}_0} \cdot 100;$$

$$\Delta P_{V(\text{Кз})} = P_{\text{В1}} - P_{\text{Вум2}} = 0,77 - 0,80 = -0,03 \text{ в.п.}$$

Загальний вплив факторів:

$$\Delta P_V = \Delta P_{V(\text{Прп})} + \Delta P_{V(\text{Кф})} + \Delta P_{V(\text{Кз})}$$

$$(-10,05) + (-0,13) + (-0,03) = -10,21 \text{ в.п.}$$

У 2020 році рівень рентабельності виробництва склав 0,77%, порівняно з 2019 роком знизився на 10,21 в.п. Це сталося за рахунок впливу таких факторів: зниження частки прибутку на 1 грн. чистого доходу від реалізації продукції знизило рівень рентабельності виробництва на 10,05 в.п., зростання фондомісткості знизило рівень рентабельності

виробництва на 0,13 в.п., зростання коефіцієнта закріплення матеріальних оборотних коштів також знизило рівень рентабельності виробництва на 0,03 в.п.

Таким чином, загальне зниження рівня рентабельності виробництва за факторами склало 10,21 в.п., що відповідає загальній зміні рівня рентабельності виробництва порівняно з даними за минулий рік. Резервами зростання прибутку від операційної діяльності є зростання обсягів реалізації продукції, підвищення фондовіддачі та оборотності оборотних коштів.

Висновки. Таким чином, поняття рентабельності тісно пов'язане з поняттям прибутку, але, на відміну від прибутку, який є абсолютним показником, рентабельність – це відносний показник, що характеризує ефективність діяльності підприємства. На практиці використовують різні показники рентабельності, які залежать від зацікавленості різних контрагентів підприємства. Факторний аналіз надає можливість змодельовати взаємозв'язки між результативними й факторними показниками, визначити їх вплив і розрахувати резерви зростання рівня рентабельності. Напрями подальшого дослідження будуть пов'язані з розробкою методики проведення факторного аналізу використання трудових ресурсів підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Абрамова А. С., Антонюк В. І. Методичні підходи до проведення факторного аналізу рентабельності підприємства. *Молодий вчений*. 2017. № 11 (51). С. 1086–1091.
2. Боднарчук А. В. Удосконалення комплексного економічного аналізу власного капіталу. *Бізнес Інформ*. 2013. № 3. С. 282–285.
3. Василик О. Б. Факторний аналіз рентабельності власного капіталу ПАТ «Укрнафта» в докризовий і кризовий періоди. *Вісник ЖДТУ*. 2012. № 4 (62). С. 45–48.
4. Іванілов О. С., Перетятко А. Ю., Божидай І. І. Факторний аналіз рентабельності Укрзалізниці за методом фірми «Дюпон». *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2012. № 38. С. 186–189.
5. Кошельок Г. В., Малишко В. С. Факторний аналіз рентабельності власного капіталу підприємства. *Економіка та суспільство*. 2016. № 7. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/issue/view/16> (дата звернення: 24.12.2022).
6. Семенова О. М., Середа І. В. Резерви підвищення рентабельності підприємства на основі факторного моделювання. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2014. № 1 (63). С. 162–167.
7. Янковой А. Г., Чернецкая Ю. А. Синергетический эффект факторов рентабельности собственного капитала предприятия. *Вестник ВГУ*. 2014. № 1. С. 149–151.
8. Рзаев Г. І., Драгочинська Д. О. Показники рентабельності як аналітичні ознаки прояву ризику за умов невизначеності. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2017. № 5. С. 73–77.
9. Економічний аналіз і діагностика стану сучасного підприємства : навч. посіб. / Т. Д. Костенко, Є. О. Підгора, В.С. Рижиков, В. А. Панков, А. А. Герасимов, В. В. Ровенська. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 400 с.
10. Курочкіна О. К. Рентабельність підприємства як основний показник ефективності його діяльності. URL: <https://www.ukrlogos.in.ua/10.11232-2663-4139.16.43.html> (дата звернення: 24.12.2022).

REFERENCES:

1. Abramova, A. S., Antonjuk, V. I. (2017). Metodichni pidkhody do provedennja faktornogho analizu rentabelnosti pidpryjemstva [Methodical approaches to factor analysis of enterprise profitability]. *Molodyj vchenyj*. № 11 (51). P. 1086–1091. [in Ukrainian].
2. Bodnarchuk, A. V. (2013). Udoskonalennja kompleksnogho ekonomichnogho analizu vlasnogho kapitalu [Improvement of comprehensive economic analysis of own capital]. *Biznes Inform*. № 3. S. 282–285. [in Ukrainian].
3. Vasylyk, O. B. (2012). Faktornyj analiz rentabelnosti vlasnogho kapitalu PAT «Ukrnafta» v dokryzovij i kryzovij periody [Factor analysis of the return on equity of Ukrnafta PJSC in the pre-crisis and crisis periods]. *Visnyk ZhDTU*. № 4 (62). P. 45–48. [in Ukrainian].
4. Ivanilov, O. S., Peretjatjko, A. Ju. & Bozhydaj, I. I. (2012). Faktornyj analiz rentabelnosti Ukrzaliznyci za metodom firmy «Djupon» [Factor analysis of the profitability of Ukrzaliznytsia according to the DuPont method]. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*. № 38. P. 186–189. [in Ukrainian].
5. Kosheljok, Gh. V., Malyshko, V. S. (2016). Faktornyj analiz rentabelnosti vlasnogho kapitalu pidpryjemstva [Factor analysis of profitability of the company's own capital]. *Ekonomika ta suspiljstvo*. 7. Retrieved from: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/issue/view/16> [in Ukrainian].
6. Semenova, O. M., Sereda, I. V. (2014). Rezervy pidvyshhennja rentabelnosti pidpryjemstva na osnovi faktornogho modeljuvannja [Reserves for increasing the profitability of the enterprise based on factor modeling]. *Naukovyj visnyk Poltavskogho universytetu ekonomiky i torghivli*. № 1 (63). P. 162–167. [in Ukrainian].
7. Jankovoj, A. Gh., Cherneckaja, Ju. A. (2014). Synerghetycheskyj efekty faktorov rentabelnosti sobstvennogho kapytala predpryjatja [Synergistic effect of factors of return on equity of an enterprise]. *Vestnyk VGhU*. № 1. P. 149–151. [in Russian].
8. Rzajev, Gh. I., Draghochynsjka, D. O. (2017). Pokaznyky rentabelnosti jak analitychni oznaky pojavu ryzyku za umov nevyznachenosti [Profitability indicators as analytical signs of risk exposure under conditions of uncertainty]. *Visnyk Khmeljnyckogho nacionaljnogho universytetu*. № 5. P. 73–77. [in Ukrainian].
9. Ekonomichnyj analiz y diagnostyka stanu suchasnogho pidpryjemstva [Economic analysis and diagnosis of the state of a modern enterprise] : navch. posib. / T.D. Kostenko, Je. O. Pidghora, V. S. Ryzhykov, V. A. Pankov, A. A. Gherasymov, V. V. Rovensjka. Kyiv: Centr uchbovoho literatury, 2007. 400 s. [in Ukrainian].
10. Kurochkina, O. K. Rentabelnistj pidpryjemstva jak osnovnyj pokaznyk efektyvnosti jogho dijalnosti [The profitability of the enterprise as the main indicator of the efficiency of its activity]. Retrieved from: <https://www.ukrlogos.in.ua/10.11232-2663-4139.16.43.html> [in Ukrainian].